

Besöksdatum
SAMnr

Lantbrukarens namn
Adress
Postnr Postort

Betesstrategi (42A)

Sammanfattning och förslag på åtgärder

- › Släpp ut djuren tidigt
- › Mät några djur vid betessläpp och inställning
- › Putsa flera gånger per år
- › Ge salt till korna på betet
- › Gödsla inte alla betena samtidigt på våren
- › Ställ ut ytterligare ett vattenkar till korna
- › Byt koncentrat

Syfte och mål med rådgivningen

Inom modul 42A, Betesstrategi, har vi som mål att optimera betesutnyttjandet för att öka växtnäringsutnyttjandet och minska kväveläckaget genom god betesskötsel vilket bidrar till att nå miljömålen ”Ingen övergödning”, ”Grundvatten av god kvalitet”, ”Bara naturlig försurning”, och ”Begränsad klimatpåverkan”.

Kort bakgrundsbeskrivning

Gården bedriver mjölkproduktion och har 40 kor i uppbundet system. Samtliga kalvar behålls på gården. Tjurkalvarna föds upp som stutar.

Befintlig betesstrategi

Ni tillämpar rotationsbete. Mjölkkorna har tillgång till 6 fållor med 6 ha åkermark/fålla. Vilket innebär 6,7 kor/ha. Ungdjuren, 40 st, går på 20 ha naturbete, 2 ha åker samt ytterligare 4 ha åker på hösten. Sammanlagt blir det mellan 1,5 till 1,8 djur/ha. Djuren släpps ut i mitten av maj och tas in i början av oktober. Inga mätningar görs på tillväxt. Ungdjuren ges salt på betet, korna ges inget salt. Betena putsas 1 gång/år. Betesvallarna ligger i 7 år.

Rådgivarens namn och telefonnr

Förslag på skötselstrategier

Betena

Kornas beten var mycket fina dock fanns lite skräppor. Skräppor gillar kväve och utrymme. För att få bukt med den bör du putsa betet minst 4-5 gånger/år ett annat effektivt sätt är att gräva upp roten (8-10 cm). Putsning ska ske tidigt, senast efter andra avbetningen eftersom ogräsen då inte hinner fröa av sig och spridas. Samtidigt ges betesväxterna en chans att öka skott –och bladbildning vilket gör betet tätare och därför också tramptåligare. Vid omläggning av betesvall är det viktigt att ta en betesfröblandning som etablerar sig snabbt och är konkurrenskraftig. Betesfröblandningar är anpassade för att vara mer tramptåliga och snabbare i återväxten efter avbetning än slätterblandningar. Lagom liggtid på permanentbeten brukar ligga på 6 år, sen tar ogräsen överhanden. Vid val av fröblandning rekommenderar jag t.ex. SW953 Bete Intensiv från Lantmännen eller SF Bete Intensiv från Svenska Foder.

Dränering och drivningsgator

Det finns studier som visar att en bra dränering på betesmarken minskar lustgasutsläppen. Dränering minskar också risken för markpackning vilket gynnar grödan och avkastningen. För att undvika markpackning är det därför bra med hållfasta drivningsgator. Drivningsgatorna ska vara breda och ha ett bra underlag så att djuren vill gå utan avbrott. Det är också viktigt att det inte sker för stort läckage av växtnäringsämnen. Jag bifogar ett informationsmaterial med bra idéer kring drivningsgator.

Vatten, salt, mineral

Mjölkkor på bete har ett vattenbehov på minst 100 liter vatten per ko och dag. Det rekommenderas att ha 1 vattenkar/20 kor så ställ gärna ut ett kar till. Vattenkaren bör stå en bit ifrån varandra för att undvika att högrankade kor står och vaktar så lågrankade inte kommer till. Tänk också på att inte placera vattenkaren nära drivningsgatan eftersom det redan är stor belastning på den marken av gödsel och mycket tramp. Ytan runt vattenkaren kan med fördel hårdgöras för att undvika att marken blir upptrampad.

Korna förlorar stora mängder salt och mineralämnen när det är varmt ute. Tillgången på salt styr dessutom hur mycket vatten de dricker och därigenom påverkar det även mjölkavkastningen. Se därför till att ge korna salt på betet och kvigorna mineral. Mineralfodret bör vara allsidigt och innehålla en hög magnesiumhalt vid betesläpp.

Betesplanering

Under försommaren klarar ett välgödslat åkermarksbete att avkasta 3-5 ton ts/ha vilket kan försörja 4-6 kor/ha. Längre fram på säsongen minskar avkastningen och man får räkna med att minska beläggningen till hälften för att kunna få samma näringsintag. Det innebär att korna borde klara sig på mestadels bete som grovfoderkälla under försommaren för att öka till en dryg halv ensilagegiva framåt juli.

Det är bra om betesfällorna är så kvadratiska som möjligt, eftersom avlånga fällor lättare resulterar i överbetning och gödselackumulering nära ingången samt vid vattenkaren medan

bortre änden underbetas. Går det är det också bra att försöka hålla fällorna så homogena som möjligt eftersom kor tenderar att gödsla när det sker en förändring i underlaget, vilket kan leda till att gödseln fördelas ojämnt över marken.

För kvigor och stutar under ett år är de allmänna rekommendationerna att naturbeten klarar av 4 djur/ha på försommaren och 2 djur/ha på sensommaren. För kvigor och stutar över 1 år kan du halvera siffran dvs. 2 djur/ha på försommaren och 1 djur/ha på sensommaren. På åkermarksbete kan du normalt fördubbla dessa värden.

Rotationsbete

Genom att betesplanera kan du bättre anpassa beläggningsgrad, vilket gynnar betesintag och mjölkproduktion. Studier visar på att ett väl fungerande rotationsbete kräver minst 7 och gärna fler betesfällor. Detta gäller även ungdjuren. De första betesomgångarna bör då ta ungefär 14 dagar var medan betesomgångarna får ta längre tid fram i säsongen.

Utfodring

Betessläpp bör ske tidigt, gärna redan i början på maj, 5-7 cm höjd på betet räcker. Vid sent betessläpp innebär det sämre näringsvärden och tillväxt/avkastning.

Det är bra att du drar ned på kraftfodergivorna på försommaren. Vanligtvis brukar jag rekommendera 20-25% neddragning på försommaren för att sedan justeras efter betestillgång. Spätt bete är proteinrikt och passar därför inte så bra ihop med Nora 32 som också innehåller mycket protein. Jag föreslår därför att du tar Nora 29 istället som även innehåller mer fiber.

Gödsling

Den gödselgiva du ger följer rekommendationen på 30-40 kg N/ha och betesgång, mer har man inte nytta av. En del av betet hinner förväxa innan första avbetningen. Mitt förslag är därför att bara gödsla halva arealen på våren.

Spridning av stallgödsel på bete är inte lämpligt och påverkar både smaklighet och kvalitet. Det finns också risk att mjölkkvaliteten försämras. Vid betesdrift bortförs bara små mängder av kalium och fosfor. Det är därför generellt bra att främst sprida stallgödseln på slättervallarna, gärna äldre vallar framför förstaårs vallen som inte är så kaliumkrävande. Om halten kalium är mycket hög dvs. över 30 på grovfoderanalysen försvåras upptaget av magnesium. Korna behöver då tillföras magnesium för att undvika beteskramp.

En betesvall med ett bra vitklöverinslag, ca 30 % av torrsubstansen, kan avkasta lika mycket bete som en gräsvall som tillförs 150-200 kg kväve/ha och år. Här finns alltså möjligheter att göra betesproduktionen billigare genom att satsa på vitklöver och sköta betesvallen så att arten trivs. Eftersom vitklöver växer långsamt på våren kan det vara motiverat att ge en giva på max 40 kg kväve på våren. Senare på säsongen är det däremot inte motiverat.

Övrigt

För att kontrollera parasittrycket är det bra att ta träckprov. I dagsläget vägs inga djur men min rekommendation är att ni börjar mäta en del av djuren vid utsläpp och intagning. Detta är inte minst viktigt för att kunna sänka inkalvningsåldern ytterligare på kvigorna. Ungdjuren bör kunna växa 750-800 g/dag under betestiden. Det är ett effektivt sätt att skatta resultatet av betesmarkernas produktion. Att hålla koll på att man har god tillväxt är klimatsmart!

Rådgivningsplan

Här kommer listan på era kommande rådgivningar. Tack för ett trevligt besök!

År	Önskade moduler
2012	11Ab Kvävestrategi med stallgödsel
2013	15A Grovfoderodling
2013	40B Upprepad växtnäringsbalans

Med vänlig hälsning,

Rådgivarens namn

Adress

Telefonnr

E-mail

Bifogat: Informationsmaterial om drivningsgator för kor

Lägg in
länsstyrelsens
logotyp

Aktiviteten är delfinansierad med EU-medel via Länsstyrelsen i xxx län

---

Rådgivarens namn och telefonnr